

Foto Birgit Møller Bach

Sunde hindbær hele sommeren

*Med to forskellige hindbærsorter i haven,
får du ikke bare friske bær i en længere periode.
Du smyger dig også udenom risikoen for orm
i dine hindbær*

Tekst **Anne Bay Knudsen** hortonom

Foto Knud Bundgaard

Det er sommer, og det summer. Og så findes der ikke noget bedre end at fylde munden med egne hindbær fra haven. Det er en af de gode oplevelser – især for børnene, når de går på jagt i haven. Her er endelig noget, man godt må spise i rigelige mængder, og så smager de jo bare skønt, de lækre hindbær. Tænk på pandekager med vaniljeis og hertil en råslyttet hindbærmarmelade. Det er guf på en sommerdag, når ferien holdes hjemme i haven.

Hvis du kan høste flere hindbær, end familien selv kan nå at spise, kan du gemme overskuddet i fryseren til hjemmelavet marmelade eller som en delikat frugtsauce til desserter. Hindbær fra fryseren kan snildt bruges i lagkagen, når der er fødselsdag, og de kan udmærket bruges som pynt oven på.

Ud med gamle planter

Det er praktisk med mindst to forskellige hindbærsorter. På

den måde er der friske hindbær i haven næsten hele sommeren. Når du planter flere sorter sammen, er du også sikker på en god bærkvalitet og et godt udbytte, fordi der sker en fremmedbestøvning.

Det er en god idé at udskifte gamle planter med lavt udbytte med nye sorter. Der findes en del at vælge imellem. Bedst er de røde hindbær, men der findes også gule hindbær, som dog ikke er så produktive som de røde.

En af mine egne favoritter er den tidlige sommerhindbær 'Algonquin'. Det er en nyere canadisk sort, der er uden torne. Det er en stor fordel, når man skal plukke sine bær på de lange ranker, som ellers godt kan være lidt besværlige med sine torne. 'Algonquin' hører desuden til de sunde sorter, som professionelle foretrækker til økologisk dyrkning både i Danmark og Sverige. Bærrene er lette at plukke og har en vældig god smag.

Hvis du vil supplere den tidlige sort med et senere hindbær,

vil jeg anbefale 'Autumn Bliss'. Som navnet afslører, er den efterårsbærende, og den betegnes i fagsprog også som et efterårshindbær. 'Autumn Bliss' er en robust og god sort, der giver meget store, flotte og mørkerøde bær. Den angribes ikke af den uønskede hindbærbille, som er årsag til 'orm i hindbær'. Desuden er den kun lidt modtagelig over for de fleste svampe-sygdomme. Fra den robuste sort 'Autumn Bliss' er det muligt at høste bær fra august, og til frosten sætter ind.

Hvis du vil have gule hindbær, bør du vælge sorten 'Fallgold', som er efterårsbærende. De gule hindbær har en fin aroma, og bærrene er fremragende til marmelade.

Sunde hindbær med god kompost

En tør forsommer er ikke sagen for en vellykket hindbæravl. Derfor er det nødvendigt at vande planterne. Til gengæld kvitterer hindbær villigt, når de får en god gang vand. Husk, at jor-

den omkring hindbærrene ikke må tørre ud i større dybde. Hindbær skal have vand på de rette tidspunkter under bærrets udvikling. Så får du mange bær i en god kvalitet.

Hvis du giver jorden godt med organisk materiale, vil den bedre kunne holde på vandet og dermed på planternes mulighed for adgang til vand. Derfor vil en godt omsat kompost have en gavnlig effekt især på en sandet jord, fordi et højere indhold af organiske muldstoffer bedre kan holde på vandet i jorden. En tør jord virker som en si, som vandet vil løbe lige igennem.

Tilsæt derfor 20 liter godt omsat kompost pr. meter i hindbærrækken. Bring komposten ud om foråret eller om efteråret. Planter i jord med kompost er mere modstandsdygtige, idet de får færre angreb af forskellige svampesygdomme. Komposten er tillige gødning for hindbærplanterne, men det kan være nødvendigt at supplere med anden gødning, da hindbær er grådige planter.

Gødning til hindbærplanter

Hindbær skal hvert år producere en del nye skud, blade, blomster samt de ønskede bær. Planterne skal derfor gødes med organisk gødning eller kunstgødning. Pas på med at give for meget kvælstof! Det vil give for stor og uønsket skudproduktion, og desuden vil det gå ud over bærdannelsen.

Giv organisk gødning i form af tørret møg, som kan købes i sække på planteskolen. Hvis du har staldgødning, er det også en vældig god gødning til planterne, men bedst er det, hvis møget er blevet omsat til kompost. Pas på med ikke at bruge for meget. Et lag på omkring en centimeter er som regel rigeligt.

Hvis du vil bruge kunstgødning, kan du gøde med en N-P-K gødning (14-3-18 med 8-10 kg pr. 100 m²) på en sæson. Undgå at bruge en gødning med klor – det tåler hindbær ikke.

Det er en god idé at udbringe gødningen ad to omgange – halvdelen i begyndelsen af april ved begyndende vækst – den sidste del, når planterne er i god vækst, normalt midt i maj. Når planterne får en N-P-K gødning, får de også kalium og fosfor. Husk, at hindbær ikke må gødes om efteråret, da planterne ikke skal vokse mere inden vinter. Nu skal de afmodnes og forberede sig på vinteren.

Hindbær bør plantes i rækker, med en rækkeafstand på 60-70 cm. Imellem rækkerne bør der være tilstrækkelig med lys og luft. Rigtig med lys og luft er med til at holde flere svampesygdomme på afstand og er derfor en fornuftig forebyggende foranstaltning.

Beskær med omtanke

En god kompost giver en fin hindbæravl. Men lige vigtig er en korrekt beskæring. Metoden er simpel, men lidt arbejdskrævende. Skud med bær er toårige. I deres første leveår vokser de sig lange – først andet år bærer de frugt. Efter høst skal disse gamle skud skæres af helt nede ved jorden. Brænd de afklippede stængler. Det vil udrydde overlevende hvide orm, der gemmer sig i tilbageblevne bær. På den måde undgår man sygdomssmitte fra gamle til nye skud.

Ved samme lejlighed vil det være fint at udtynde blandt nye stængler. Nye skud tyndes ud til 6-10 stængler pr. løbende meter. Bevar de kraftigste grene. Udtyndingen har stor betydning i forhold til forebyggelsen af svampesygdomme. Desuden har hindbærbillen sværere ved at sprede sig, når hindbærskuddene ikke står for tæt.

Beskæring af 'Autumn Bliss' og 'Fallgold' er helt anderle-

des. Her skal man lige vente lidt med at beskære. Denne sene sort bærer frugt på årsskuddene. Det betyder, at der kommer skud og bær samme år. Det er dog nødvendigt at tynde ud i nye skud, så rækkerne ikke bliver for tætte.

Beskæring af 'Autumn Bliss' må først ske i begyndelsen af januar, så der kan nå at ske oplagring af næring i plantens rødder.

En ny 'Grøn Viden' omhandler frugt- og bærsorter til brug i haven. 'Grøn Viden' kan købes på Forskningscenter Foulum. Tlf.: 8999 1615

Sygdomme og skadedyr

Stængelsyge viser sig på årsskuddene. Svampen ses som store brune pletter omkring en bladfod, der efterhånden kan vokse helt rundt om skuddet. Forebygges ved at klippe angrebne skud af straks efter høst.

Gråskimmel viser sig som en tæt gråhvid pels på angrebne bær. Undgå ukrudt i rækkerne, så vil planterne hurtigere tørre op efter nedbør, og derfor være mindre modtagelige for gråskimmel. Gråskimmel optræder ofte, når planterne konstant er omgivet af en høj luftfugtighed. Dækkemateriale som kompost, halm og træflis forhindrer en del ukrudtfrø i at spire.

Hindbærrødmær viser sig som visnede og gule blade på frugt bærende skud. Kun få nye skud, der hurtigt visner eller forbliver svage og spinkle. Svampen smitter i fugtig jord. Hindbær trives bedst på en veldrænet og humusrig jord, der ikke er for fugtig.

Brun hindbær bille

De berygtede 'orm i hindbær' skyldes hindbærbillen. Den gulbrune bille er 4 mm lang, formen er oval, og billen har kølleformede følehorn. Den lægger sine æg i blomsten, hvorefter larven borer sig ned i frugten og lever af bærret. Da billen overvintrer i barkrevner, bør afskårne skud indsamles og brændes. Der kommer som regel flest orm i de bær, der hænger skjult – der kan billerne jo opholde sig ugenert. Hvor det er muligt, kan billerne indsamles, nogle biller kan eventuelt rystes af og opsamles i en skål. Hindbærbillen kan indsamles, når den kommer frem om foråret på det tidspunkt, hvor hindbærrenes første knopper bliver synlige.

Bladlus kan også være et problem i hindbær. På undersiden af bladene og i blomsterklyngerne kan bladlus sidde meget tæt og suge saft fra bladene. Forsøg at skylle bladlusene væk med vand.

Gode hinbærssorter

Sort	Modningstid	Frugtbarhed	Sundhed	Smag	Bær
'Glen Moy'	Tidlig	Stor	Relativ sund	God smag	Lyserøde bær
'Algonquin'	Tidlig	Stor	Sund	God smag	Røde bær
'Glen Prosen'	Middel til sen	Stor	Sund	God smag	Røde bær
'Tulameen'	Middel til sen	Stor	Relativ sund	God smag	Store aflange røde bær
'Autumn Bliss' *	Meget sen (efterår)	Lille	Robust	God smag	Store mørkerøde bær
'Fallgold' *	Efterår	Lille	Sund	Fin aroma	Gule bær

* Efterårsbærende sorter

Med ovenstående sorter er det muligt at have hindbær fra ca. 10 juni, til frosten melder sig en gang i december.